

АНТОН ПАВЛОВИЧ ЧЕХОВ

ВИШЊИК

Српско народно позориште
НОВИ САД

Позоришни трг 1, 21101 Нови Сад
Телефон: 021/ 6621 411 (централа)

За издавача / ЗОРАН ЂЕРИЋ, управник
УЈ Драма / МИЛОВАН ФИЛИПОВИЋ, директор

Уредник / НИКОЛИНА ЂУКАНОВИЋ
Фотографије / МАРИЈА ЕРДЕЉИ
Графичко обликовање / НАТАЛИЈА МИЛЕНКОВИЋ

Штампа / САЈНОС д.о.о., Нови Сад
Тираж 500

160. сезона 2020/2021.

www.snp.org.rs

MINAQUA

Република Србија
Министарство културе и информисања

Пројекат се суфинансира из буџета Републике
Србије – Министарства културе и информисања

РЕДИТЕЉ РАДОСЛАВ МИЛЕНКОВИЋ

Антон Павлович Чехов

ВИШЊИК

Преводаца: Кирил Тарановски

Редитељ:	Радослав Миленковић
Сценограф:	Владислава Канингтон
Костимограф:	Ерика Јановић
Композитор:	Ивана Стефановић
Извођач, програмер и студијски реализатор:	Драган Митрић
Драматург:	Николина Ђукановић
Лектор:	др Дејан Средојевић
Сценски покрет:	Иста Степанов
Дизајнер светла:	Марко Радановић

ИГРАЈУ:

Рањевска, Љубов Андрејевна:	Сања Ристић Крајнов
Ања, њена кћи:	Невена Неранчић
Варја, њена подскојкиња:	Соња Исаиловић
Гајев, Леонид Андрејевич:	Љубиша Милишић
Лопахин, Јермолај Алексејевич:	Бранислав Јерковић
Епиходов, Семјон Пантелејевич:	Југослав Крајнов
Трофимов, Петар Сергејевич:	Аљоша Ђидић
Фирс, лакеј:	Драгомир Пешић
Дуњаша, собарица:	Алиса Лацко
Јаша, млади лакеј:	Душан Вукашиновић
Симеонов-Пишчик, Борис Борисович:	Душан Јакишић
Инспцијент:	Золтан Бешењи
Суфлер:	Наташа Барбир
Мајстор тона:	Душан Јовановић
Мајстор светла:	Борислав Гаковић
Асистент сценографа:	Надица Даниловац

Премијера: 15. мај 2021. године, Камерна сцена

Представа траје два сата и тридесет минута са једном паузом.
Декор, костими и остала сценска опрема израђени су у радионици
СНП-а.

ЧЕХОВ Антон Павлович (Антон Павлович Чехов) – велики руски и светски писац, новелиста и драматичар (Таганрог, 29. I 1860 – Баденвајлер, Немачка, 15. VII 1904). После завршеног медицинског факултета као лекар бавио се својим грађанским занимањем и за релативно кратко време, које је посвећивао књижевном раду, написао је стотине кратких прича, односно новела, и десетак драмских дела која су извршила велик утицај не само на руску, него и на светску новелистику и драматургију. Његове најпознатије новеле су *Дебели и мршави*, *Камелеон*, *Туга*, *Досадна историја*, *Двобој*, *Павиљон бр. 6*, *Ана на врату*, *Јонич*, *Човек у футроли*, *У јарузи*, *Дама са псетањетом*, *Степа*, *Сељаци*, *Црни монах*, *Вереница* и многе друге. У различитим новелама се показивао, по идејном склопу, као писац различитог става и погледа на свет, али јединствене уметничке снаге.

Као драмски писац створио је нарочиту драмску врсту – лирску комедију. Неколико његових драмских дела, по вредности и утицају, од епохалног су значаја: *Иванов*, *Шумски дух*, *Галеб*, *Ујка Вања*, *Три сестре* и *Вишњик*. Написао је и неколико мањих комада: *Просидба*, *Јубилеј*, *Медвед*, *Свадба*, *Лабудова песма...*

Као драмског писца, одликује га, пре свега, ново схватање драматургије: људи на сцени треба да буду онакви какви јесу,

а не извештачени; све у драмском делу треба да буде строго мотивисано и да има јасну функцију (важнији је сиже од фабуле); заплете треба свести на најмању меру или их сасвим избацити; спољна интрига је мање важна од онога што чини унутарње расположење; треба спојити сету са комиком једним особеним, лирским, тоном; контрастна расположења не морају (као што у животу и нису) бити трагични извор неспоразума, него прилика за емоционални судар драмског и комичног, тужног и подсмешљивог. Схватајући живот тако, он је изванредно познавао и разумевао законе сцене и био потпуно свестан колико су неки облици извођења позоришних дела дотрајали. Зато је настојао да све у својим драмама учини и реалистички уверљивим, и психолошки оправданим, и социјално јасним, и сценски мотивисаним. Имајући и сиже, идеју и „лирску радњу“, нарочиту пажњу је поклањао говору и језику својих ликова: ништа неприродно, никакве тираде и беседе, него говор и језик као слика бића и карактера, у целини и у свакој ситуацији. Његова схватања уметности, нарочито драмске и сценске, врло су разложно саопштена у његовој преписци, која се издваја занимљивошћу и сажетошћу опсервација.

Извор: Енциклопедија СНП-а

Из писама Станиславском

5. фебруар 1903.

... Па ипак, рачунам да ћу после 20. фебруара прионути на посао и да ћу драму завршити до 20. марта. У глави сам је већ завршио. Наслов је Вишњик, четири чина, у првом чину кроз прозор се виде вишње у цвету, бескрајна бела башта. И даме су у белим хаљинама...

28. јул 1903.

... Драма моја још није готова, напредује споро, што ја објашњавам и својом лењошћу, и чудесним временом, и сложеношћу сижеа. Чим је завршим, или пре него што то буде, послаћу Вам писмо, или боље телеграм. Ваша улога је, чини ми се, добро испала, мада ја нисам меродаван, јер се у драме, док их читам, врло слабо разумем...

10. октобар 1903.

Драги Константине Сергејевичу, не љутите се! Драму преписујем по други пут и зато касним. Послаћу је кроз три дана! Не брините!

30. октобар 1903.

... Мени су писма сада необично драга, прво, зато што сам сам-самцат и, друго, зато што сам драму послао пре три недеље, а писмо од Вас добио сам тек јуче, и да ми није жене, не бих знао ама баш ништа, и свашта би ми могло пасти на памет. Док сам стварао Лопахина, чинило ми се да је то улога за Вас. Ако Вам се због нечега не допада, узмите Гајева. Лопахин је, додуше, трговац, али је то честит човек у сваком погледу, он треба да се понаша пристојно, интелигентно, великодушно, озбиљно, и чини ми се да бисте Ви ту улогу, централну у драми, сјајно одиграли.

5. новембар 1903.

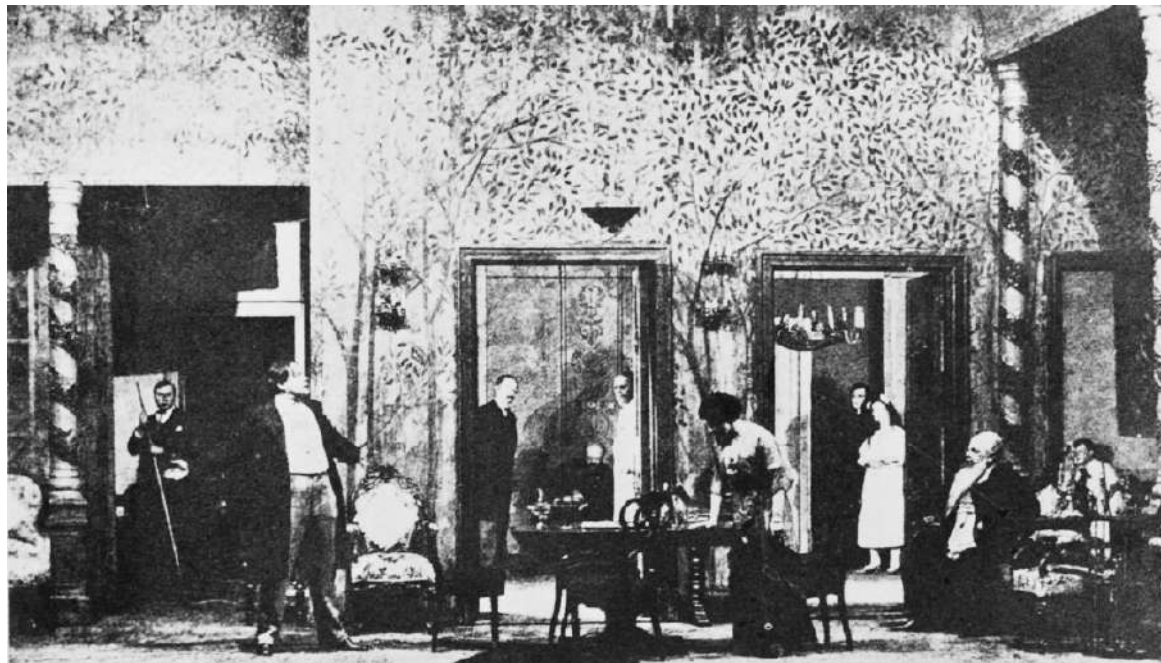
Драги Константине Сергејевичу, (...) кућа треба да буде велика, темељна; дрвена (као Аксаковљева, која је чини ми се позната С. Т. Морозову) или камена, свеједно. Веома је стара и велика, људи такве куће не изнајмљују; оне се обично руше, а материјал се користи за изградњу летњиковаца. Намештај је старински, стилски, солидан; на њему се не опажају знаци пропадања и презадужености...

23. новембар 1903.

Драги Константине Сергејевичу, сенокос је обично од 20. до 25. јуна, у то време, чини ми се прдавац се више не чује, жабе престају да крекећу. Пева само вуга. Гробља нема, оно је ту било веома давно. (...) Ако воз може да се покаже без буке, без иједног звука – нека буде. Немам ништа против да у III и IV чину буде исти декор; само да у IV чину буде zgodно за излажење и улажење...

14. април 1904.

Драги Константине Сергејевичу, велико хвала за исечке из новина, добио сам већ три пакета. Читам их са задовољством. Између осталог, неко ми је из Берлина послао немачку рецензију у којој сам прочитао да је Лопахин купио вишњик за деведесет хиљада и да Варја одлази у манастир – на крају крајева...

Исидора Секулић

ТЕК ДВЕ ТРИ РЕЧИ О ХУМОРУ

Хумор је нуклеарни муњевити продукт интелекта, маште и језика. То је сигнал, уметнички читак, за целу ситуацију, цео један проблем. Секундарна порука. Секунд више трајања, реч више говора, и нешто нестане у нечем сасвим другом кроз неизрециво сићушну неку промену... Хумор је алхемија духовитости. Један дах више шале или игре са вредностима и именованима, и то више није хумор, него је већ репата иронија, подсмех, уочљивост, карикатура, зубат виц, увреда. Један дах више туге у хумору, и то је већ грч јецаја или крика. Хумор се прима и испраћа – знали сте то и сами, зар не? – само уз танак осмех и уздах. Осмех и уздах су танане, безгласне појаве. Рекао би човек: морале су настати у моменту кад је нека врло висока функција нервног система постала интелект. А исто тако, важан је тај истовремени комбиновани рефлекс душе човечије - уздах и осмех заједно. Зато је довољно прочитати неку од Чеховљевих драма, меланхолично ведрих, и оно најлепше, доиста хумористичких.

Дејвид Магаршаг

БЕЛЕШКЕ О ВИШЊИКУ

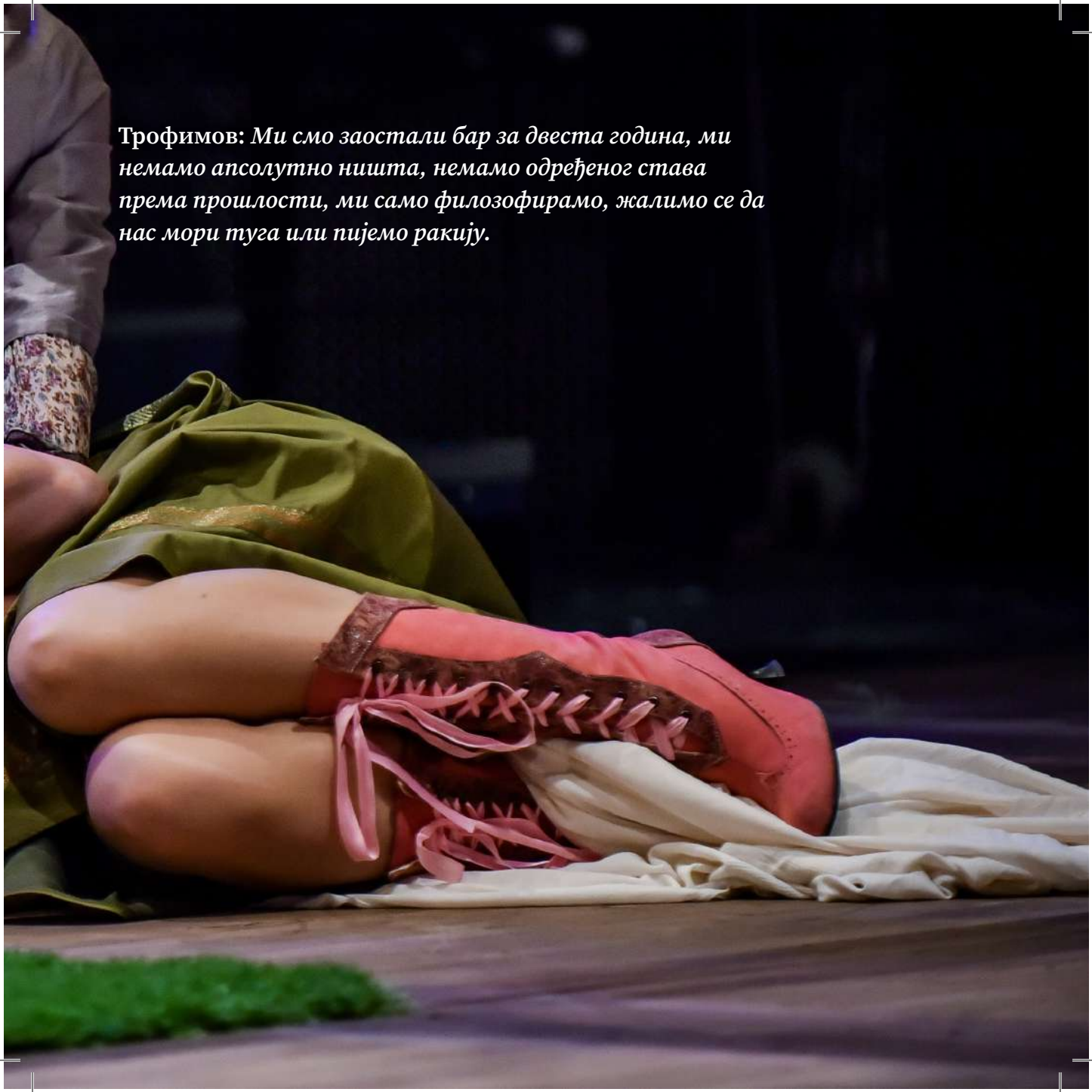
Умирући, меланхолични звук прекинуте жице музичког инструмента (руска реч не прецизира о ком инструменту је реч, можда је то била балалајка), који се први пут јавља у II чину и којим се представа завршава, Чехову је био довољан да пренесе свој став о „туробном“ животу својих ликова. Био је то звук којег се Чехов сећао из дечачких дана када је лета проводио у малом засеоку у басену Дона. Тамо је први пут чуо тај мистериозни звук, који као да је допирао с неба, али који је настао падом корпе у неком удаљеном руднику угља. Током година овај звук добија носталгични призив, и Чехов је њиме желео да изрази управо тај тужни, носталгични осећај. То је својеврсни реквијем за „несрећне и разглобљене“ животе његових ликова.

*Лопахин: Понекад кад ми се не спава, ја мислим: господе,
ти си нам дао огромне шуме, бескрајна поља, најшире
хоризонте, и живећи ту, ми бисмо заправо и сами
морали бити џинови...*

Трофимов: Ми смо заостали бар за двеста година, ми немамо апсолутно ништа, немамо одређеног става према прошлости, ми само филозофирамо, жалимо се да нас мори туга или пијемо ракију.

Јован Христић

ЧЕХОВ, ДРАМСКИ ПИСАЦ

Чехов јесте био непоткупљиви хуморист који није могао а да се мало не подсмехне сваком изливу осећања и да у патетичним људским ситуацијама не види оно што је у њима комично и помало апсурдно; али је он исто тако знао и једну нешто дубљу истину: да ми не живимо сами на свету, да смо непрекидно окружени другима који у наш живот могу ући у најнеочекиванијим тренуцима, да се живот не зауставља како би се могла одиграти једна драма, да се људи не склањају с пута како би нечији животи могли да се до краја расплету и, најзад, да оно што је драмски најинтензивније, најзанимљивије и најважније има свој пуни смисао тек онда када нађе свој одјек у ситницама свакодневног живота, иначе постоји у празном простору.

Ђорђо Стрелер

БЕЛЕШКЕ О ВИШЊИКУ

Вишњик је највећи пример оног најбољег што нам је грађанско друштво оставило у области позоришта, свесно себе, до чега други нису у стању да досегну.

Џон Луис Стајн

АНАЛИЗА: ВИШЊИК, ЧИН IV

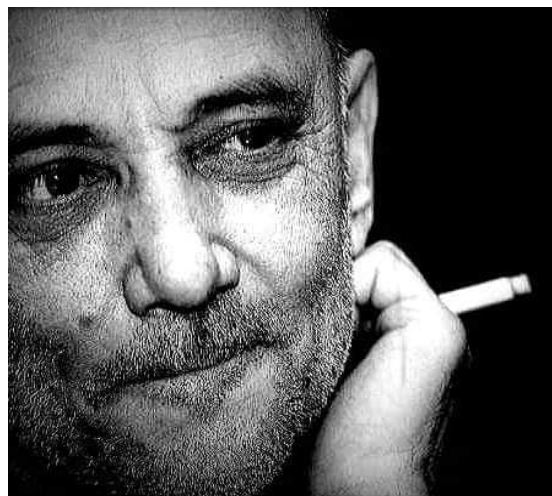
Чехов је на позорницу извео групу људи. Он ју је начинио центром пажње; не догађаје, осим уколико не утичу на ликове; нити ликове, осим ако не узнемиравају или осветљавају групу. Његова група живи у обичности коју представља, и то носи тежину комада. На тај је начин нашао облик драме који одговара позорници. Оптуживан је да му недостају заплети, али није одсуство заплета, него пре обиље мањих заплета, сугестивне фазе много малих живота испреплетаних међусобно, оно што даје његовом комаду чврсто ткање у којем је сваки детаљ изузетно значајан. Сваки детаљ је важан, дакле, у тој посебној равнотежи саосећања која у публици може да изазове осећај живог живота. Није то црни хумор, нити одушевљење, већ загрљај свакоме од нас – неуморним позивом за спознавање истине.

Радослав Миленковић
РЕЧ РЕДИТЕЉА

Љубав је најинтензивнији покретач свих ликова Чеховљеве комедије Вишњик. Снажна напетост између осећања и околности које у тзв. стварности онемогућавају да се љубав развије, није само (тајна) супстанца комичког жанра – то је, пре свега, за свакога од ликова Вишњика, нерешива загонетка, како у најдубљим просторима душе тако и у баналној свакодневици. Прошлости више нема, а и кад се јунаци Вишњика и позову на њу – она је бескорисна и само производи патњу, у најбољем случају – тугу. Нема гаранција ни да ће будућност залечити ране. Живећи у оном што је сада, а то, по правилу, није више од болне чежње за вољеним бићима и трајне ускраћености, без наде да ће љубав бити узвраћена – јунаци Вишњика морају проћи теснацем комичног и апсурдног, узалуд покушавајући да надвладају своју безначајност, грешност и невољеност. И што се више копрцају и кописте – постају смешнији. Јер и они и ми знамо да наш једини живот стално и неповратно заувек нестаје. Протраћити га волећи неког – једино је што нам преостаје.

РАДОСЛАВ МИЛЕНКОВИЋ рођен је 1958. у Новом Саду. Дипломирао је глуму на Академији уметности у Новом Саду у класи професора Бранка Плеше и позоришну и радио режију на ФДУ у Београду, у класи професора Дејана Мијача. Одиграо је 60 улога у позориштима Загреба, Београда и Новог Сада. У позориштима Србије, Македоније, Мађарске и Шведске режирао је више од 90 представа. Био је члан глумачког ансамбла Театра &TD у Загребу, ЈДП-а у Београду и стални редитељ у СНП-у у Новом Саду. Од 2015. године редовни је професор на Академији уметности Универзитета у Новом Саду.

ВИШЊИК (Вишнёвый сад) – комедија у 4 чина. Написао: Антон Павлович Чехов. Прво извођење у Москви (МХАТ), 17. I 1904.

Прво извођење у СНП 10. VI 1950. у Новом Саду. Превео: Кирил Тарановски. – Рд. Ј. Љ. Ракитин, к. г., сц. Б. Дежелић, к. М. Бабић-Јовановић, сликарски радови В. Маренић, пом. рд. М. Васиљевић; Љ. Раваси (Рањевска), Р. Улманска (Ања), Љ. Секулић (Варја), Љ. Иличић (Гајев), М. Тошић (Лопахин), С. Шалајић (Трофимов), Н. Митић (Симеон-

Пишчик), М. Коцић (Шарлота), Ф. Живни (Епиходов), М. Миладиновић, Х. Тагић (Дуњаша), Л. Лазаревић, к. г. (Фирс), Р. Шобота (Јаша), Д. Обрадовић (Пролазник), С. Молеров, Р. Симић (Шеф станице). – Изведено 13 пута, глед. 5.408.

БИБЛ: Антон Павлович Чехов, Вишњик, комедијау четири чина, прев. Јован Максимовић, Београд б. г.

Извор: Енциклопедија СНП-а

